

SVĚTOVÁ NÁBOŽENSTVÍ

Judaismus – „Třikrát v roce budeš slavit mé slavnosti...“ (Exodus 23, 14)

Mezi tři hlavní svátky židovského kalendáře patří *Pesach*, *Šavu'ot* a *Sukot*. Jejich hebrejský název *Šaloš regalim* „Třikrát tři časy“ (Ex 23:14) odkazuje na jejich průběh jakožto poutních svátků. Jsou to určená období, kdy se měli mužští Izraelité objevit před Hospodínem na místě, které On určil. Do roku 70 n.l., kdy ještě stál chrám, se tento příkaz dodržoval tak, že se chodilo pěšky do Jeruzaléma, kde poutníci přinášeli ve svatyni předepsané oběti. Při výkladech jednotlivých veršů se kladl důraz na záslužnost těchto dobrovolných činů. Poutníci během pobytu v Jeruzalémě především studovali Tóru a účastnili se slavností spojených se svátky.

Tradičně se původ svátku *pesach* odvozuje z hebr. *pasach* – minul, přešel. Bůh potrestal Egypt zabitím všeho prvorozeného za to, že odmítal propustit Židy na svobodu a anděl smrti při svém konání minul židovské příbytky (Ex 12,21-23). *Pesach* začíná podle biblického příkazu vždy na jaře 14. nisanu, a proto je také nazýván „svátek jara“. Původně se zřejmě jednalo o svátek zemědělského charakteru, který byl později historizován a stal se každoroční připomínkou osvobození Židů z egyptského zajetí. Proto se také nazývá „doba naší svobody“. Je přísně zakázáno pojídat kvašené pokrmy a přikázáno jíst nekvašené chleby. Brzy získal *pesach* význam připodobnění konečného vykoupení spojeného s příchodem Mesiáše, který oznámí prorok Eliáš (Iz 43,18) a tento charakter si v judaismu udržel dodnes. Bohoslužebným čtením v synagoze je pro tento svátek Píseň písní, symbolizující Boží lásku k Izraeli projevenou vyvedením z egyptského otroctví. První dva večery se v domácnostech koná obřad zvaný *seder* (pořádek). Předvečer svátku se musí všechno nekvašené pečlivě vyhledat a odstranit. Nádoby, které přišly během roku do kontaktu s kvasem, musí být vyčištěny. Každý Žid se má této slavnosti účastnit, jakoby vysvobození z Egypta sám prožíval (Dt 16, 1-3). Rodiče vysvětlují dětem shromážděným okolo jídelního stolu události z Exodu. Na sederové míse se připraví tři *maccot* (nekvašené chleby), *maror* (hořké byliny), *charoset* (jablečné pyré s ořechy), *beca* (vařené vejce) a na roštu pečená kost s kouskem jehněčího masa. Vedle toho také pití čtyř pohárů vína má symbolicky připomenout okolnosti vyjití z Egypta.

Šavu'ot – „svátek týdnů“ - je původně zemědělský svátek spojený s přinášením prvotin ze sklizně do jeruzalémského chrámu, a proto je také nazýván „den prvotin plodů“. Od 2. století n.l. byl historizován a spojen s darováním Tóry na hoře Sinaj. Proto se v pramenech nazývá „čas darování Tóry“. *Šavu'ot* se koná padesátého dne po *pesachu*. Zatímco *pesach* symbolizuje vysvobození z fyzického otroctví, *šavu'ot* představuje duchovní vysvobození. Celá noc je zasvěcena studiu Tóry a poté se koná ranní bohoslužba. Je zvykem jíst mléčná jídla jako připomínku zaslíbení izraelské země oplývající „medem a mlékem“ (Pís 4, 11).

Sukot (hebr. stánky) se slaví po sedm dní jako vzpomínka na čtyřicet let, během kterých Židé po odchodu z Egypta putovali pouští a žili v provizorních stáncích. Jakmile skončí *Jom kipur* (Den smíření symbolizovaný přísným postem, desátého dne po slavnostním Novém roku *Roš ha-šana*) se postaví stánek *suka* (Lv 23, 42), který se o tomto svátku stává hlavním obydlím. Po celou dobu panuje ve společenství sváteční atmosféra. Každý žid má za povinnost alespoň první den svátku vzít tzv. čtyři druhy (Lv 23, 40) *lulav* (palmové listy), *etrog* (citrusový plod), *hadas* (myrtu) a *aravu* (vrbové proutí). Symbolický význam těchto rostlin odkazuje na dokonalost člověka s dobrým srdcem, rovnou páteří, nezávislým okem a pravdivou mluvou. Na závěr období svátku *sukot* se slaví *Simchat tóra* - „radost z Tóry“. V tento den se uzavírá každoroční předčítání Tóry v synagoze a opět se s tímto cyklem začíná. Svátkem se vyjadřuje radost Izraele nad neustále probíhajícím procesem předčítání Zákona. V rámci synagogální bohoslužby se otevírá svatostánek, vyjmou se všechny *tóry* a věřící jsou vyvoláváni jménem, aby nosili svítky v synagoze v průvodech.

Doporučená literatura k tématu:

Kirste, R.-Schultze, H.-Tworuschka, U.: *Svátky světových náboženství*. Praha: Vyšehrad 2002, 123 s.
Stern, M.: *Svátky v životě Židů : vzpomínání, slavení, vyprávění*. Praha: Vyšehrad 2002, 247 s.

Mgr. Martin Klapetek, TF JU
(klapetek@centrum.cz)